

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

S E P T E M B R I S 2 0 2 6

Labklājības ministrija

Iespējas

Labklājības ministrijas kampaņa “Nolaid sliekšni” un aktieris Jānis Skutelis šajā rudenī **aicina uz stāvizrādi “Diskri... Kas?”**, lai palūktos uz šķietami vienkāršām ikdienas situācijām no cita skatpunkta un iepazītu savus aizspriedumu sliekšņus, kas nemanot mēdz iesprukt sarunās ar mūsu līdzcilvēkiem un pat aizvērt durvis iespējām. Izrādes notiks visā Latvijā un ieeja apmeklētājiem būs ar bezmaksas ielūgumiem.

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) aicina pieteikties tiešsaistes dalībai trešajam **Dzimumu līdztiesības forumam**. Forums norisināsies 17. novembrī Briselē, un starp tēmām, kuras izvirzītas kā svarīgākās, ir aprūpes un ar rūpēm saistīti darbi, līdztiesība darba tirgū un digitalizācijas radītie izaicinājumi.

NordForsk īsteno projektu **“GiCI: Gender and climate policy”**. Tā ietvaros plānoti trīs vebināri, kuros dalībnieki vērtēs dzimumu līdztiesības dimensiju klimata pārmaiņu novēršanas un pielāgošanās politikā Baltijā un Ziemeļvalstīs. Pirmais vebinārs *“Who Is Involved and (Why) Does It Matter? Gender Representation in Nordic and Baltic Climate Institutions”* plānots 4. novembrī, un, **aizpildot reģistrācijas formu**, iespējams saņemt atgādinājumu un saites gan uz pirmo, gan visiem nākamajiem vebināriem.

Turpinās Eiropas Savienības finansētā projekta **“Women TechEU” trešā kārtā** (2026–2028), un atvērta pieteikšanās atbalstam Eiropas jaunuzņēmumiem dziļo tehnoloģiju jomā, kurus vada sievietes. Līdz 2027. gada sākumam plānotas vairākas informatīvās dienas: nākamā – 10. novembrī.

Programmas **“Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības” 3. pīlāra “Daphne”** ietvaros (CERV-2026-DAPHNE) ir izsludināts projektu konkurss ar dzimumu saistītas vardarbības un vardarbības pret bērniem novēršanai un apkarošanai. **2026. gadā ir noteiktas 5 prioritātes**, starp kurām ir arī atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizācijām un cietušo atbalsta un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanas pasākumiem. **Pieteikumu iesniegšanas termiņš ir 3.novembris.**

Platforma Open.lv piedāvā bezmaksas e-mācības darbam ar dažādām sabiedrības grupām. Starp piedāvātajiem kursiem ir arī tādas mācības kā **“Sociālais darbs daudzveidīgā sabiedrībā”** un **“Sociālais darbs ar vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām personām”**. Interesentiem pieejami arī divi maksas Venta Sīļa lekciju kursi par **moderno vīrišķību** un **dzimumu lomām**.

Liepājas teātrī, **sākot ar 10. oktobri, skatāma** režisores Ineses Mičules izrāde *“Prima Facie”* ar Agnesi Jēkabsoni galvenajā lomā. **Izrāde pievēršas tiesas lēmumu ietekmei uz sievietēm** un ļauj izdzīvot pieredzi stāties tiesas priekšā kā lieciniecei pēc pazemojošas, dzīvi mainošas un brutālas pieredzes.

Latvijā

15. septembrī publicēts pirmais **GREVIO ziņojums par Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu ieviešanu Latvijā**. Neatkarīgo ekspertu grupas ziņojumā iekļauts izvērtējums par līdz šim panākto un veiktajiem uzlabojumiem vardarbības novēršanas jomā un ieteikumi nepieciešamajiem pilnveidojumiem.

13. septembrī aizvadīta ikgadējā Tēva diena, kuru atzīmējot rīkoti dažādi pasākumi. Noritējis ikgadējais, jau kopš 2013. gada, **Latvijas Vecāku organizācijas rīkotais Tēva dienas gājiens**, kura noslēgumā dalībnieki pulcējas uz pasākumu Vērmanes dārzā. Šogad bija sagatavotas dažādas aktivitātes, kurās bērniem darboties kopā ar vecākiem, kā arī koncerts visu vecumu klausītājiem.

Par dažādiem Tēva dienas pasākumiem vēsta LSM. Portāls Tēva dienā **uzrunāja bērnus**, jautājot, kādi ir viņu tēti, ko viņiem patīk darīt kopā un ko viņi tētim šajā dienā novēlētu. Medijs piedāvā arī **grāmatu sarakstu** Tēva dienas tematikā, un raidījumā "Ģimenes studija" psihoterapeits Andris Veselovskis, Dailes teātra aktieris Lauris Subatnieks un mūziķis, uzņēmējs un Latvijas Radio 2 ētera balss Mārtiņš Kanteris sprieda par **izaicinājumiem tēviem, kuri paši uzauguši bez tēva**. Savukārt Labklājības ministrijas projekts "Atbalsta instrumenti vardarbības ģimenē mazināšanai" publicējis stāstus par **vīriešiem, kuri bērnībā pieredzējuši vardarbību** ģimenē un apņēmušies to nenodot tālāk saviem bērniem.

Gaidot vēlēšanas, LSM īpaši jauniešiem domātajā "Politiku ātro testu" rubrikā jautāja partiju pārstāvjiem, **vai Valsts aizsardzības dienestā jāiesauc arī sievietes**. No desmit aptaujātajiem politiķiem seši atbildēja noraidoši, trīs atbildēja apstiprinoši, bet vienas partijas pārstāvis nespēja izvēlēties atbildi.

Labklājības ministrijas īstenotā projekta “Atbalsta instrumenti vardarbības ģimenē mazināšanai” ietvaros publicēti divi raksti, kuros analizēta lietotās valodas ietekme uz sabiedrības attieksmi pret vardarbību. **Pirmajā rakstā** apkopoti pētījumu secinājumi par to, kā mediju valoda ietekmē vardarbības izpratni un uztveri sabiedrībā. **Otrajā rakstā** analizēta žurnālistu atbildība un profesionālā prakse intervijās, uzsverot, kā cieņpilna un informēta komunikācija var mazināt kaitējumu un stiprināt cietušo balsi.

Undīne Adamaite laikrakstā “Kultūras Diena” apkopojusi **pēdējo laiku pētījumus un mākslas darbus, kuros uzmanības lokā ir sievietes**, kuru personības un balsis vēstures gaitā apslāpētas vai palikušas neredzamas. Rakstā tiek apskatīti pētījumi par sieviešu vēsturisko ieguldījumu Latvijas zinātnē, kultūrā un sabiedrībā, mākslas darbi kā biogrāfiskas filmas, kā arī sievietes vieta sabiedrībā mūsdienās.

Raidījumā “Ģimenes studija” psihiatre Liene Vītola, klīniskais un veselības psihologs Aigars Vilcāns un tēti un dramaturgs Matīss Gricmanis sarunājas par to, **kā vecāki var palīdzēt zēniem labāk saprast savas emocijas** un nebaidīties tās izrādīt. “Ģimenes studija” arī aicināja uztura speciālisti Karinu Berseņevu, klīnisko un veselības psiholoģi Regīnu Potapenko un Ēšanas traucējumu centra vadītāju Annu Balodi skaidrot **anoreksijas dažādās izpausmes pusaudžos**, uzsverot, ka tā nav tikai meiteņu slimība, un cik dažādi veidi ēšanas traucējumiem var būt.

LSM autore Līva Hammonda vērtē, **kādu ietekmi uz tēviem rada tas, kā par viņiem runā** sociālajos medijos un sabiedrībā. Lai gan tēvi mūsdienās arvien vairāk uzņemas līdzvērtīgu atbildību par ģimenes dzīvi, sociālajos medijos un tematiskos rakstos joprojām dominē kritiski viedokļi un trūkumu analīze, kas vīriešos var radīt nepilnvērtības sajūtu.

Raidījumā “Ģimenes studija” ginekologs un dzemdību speciālists Sergejs Tarasovs, Rīgas Dzemdību nama vecmāte, klīniskā un veselības psiholoģe Laila Laganovska un partnerattiecību un intimitātes kompetences eksperte Kristīne Balode komentē **vīriešu piedalīšanos dzemdībās**. Raidījumā arī ģimenes dalās ar savu praktisko pieredzi un ieteikumiem citiem topošajiem vecākiem.

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

S E P T E M B R I S 2 0 2 6

Labklājības ministrija

Eiropā un pasaulē

EIGE nacionālajiem un Eiropas kontaktpunktiem atvērusi **dzimumu līdztiesības integrētās pieejas palīdzības punktu**. Palīdzības punktā iespējams saņemt specializētu atbalstu dzimumu līdztiesības integrētās pieejas ieviešanai konkrētās sistēmās un dzimumu līdztiesības iekļaušanai budžeta plānošanas procesos. Palīdzības punkts izveidots, lai atvieglotu labās prakses un komplicētu sistēmu ieviešanu, piedāvājot speciālistu atbalstu un padziļinātu analīzi.

EIGE **publikācijā par to, kā pasargāt jauniešus no digitālās vardarbības**, vērtē, kādā apjomā mākslīgā intelekta izaugsme ietekmē jauniešu, īpaši meiteņu drošību internetā, kā arī salīdzina dažādas pieejas risku mazināšanai un novēršanai. Savukārt **plašā apskatā par dzimumu līdztiesības un ekonomiskās izaugsmes mijiedarbību** apkopoti resursi, kas palīdz izprast aprūpes darba un STEM prasmju un investīciju ietekmi uz labklājību.

Glāzgova kopš 2022. gada īsteno Skotijas likumu, kas paredz **menstruāciju produktus brīvi un ērti nodrošināt katram, kam tie ir nepieciešami, bez maksas**. Kopš 2025. gada pilsēta rīko Cienpilnu menstruāciju mēnesi, kā arī nodrošina menstruāciju produktu pieejamību aptuveni 400 vietās visā pilsētā, piedāvājot arī atkārtoti lietojamus produktus – kausiņus un speciālo apakšveļu. Kā palīgs ikdienas lietošanai izstrādāta arī viedtālruna lietotne “PickUpMyPeriod”.

Akadēmiskajā žurnālā *PLoS One* publicēts **raksts, kas analizējis dzimumu atšķirības medicīnā**, īpašu uzmanību pievēršot gan pacientu dzimumam, gan ārstējošo speciālistu dzimumam. Autori secinājuši, ka medicīnas nozarē daudz vairāk uzmanības tiek pievērsts nodarbināto iespējām dzimumu līdztiesības dimensijā, bet pacientu pieredzes tikušas analizētas teju 13 reizes retāk. Starp būtiskām atšķirībām autori norāda sieviešu pārstāvniecību augstākā līmeņa līderu amatos, ķirurģijā, kā arī atšķirības attieksmē un izvēlētajos ārstniecības protokolos atkarībā no pacienta dzimuma.